

Undervisning af elever med dansk som andetsprog - konsekvenser for Læreruddannelsen?

Danske grundskoler rummer mange elever med dansk som andetsprog, både elever, der er født og opvokset i Danmark, men også nyankomne elever med flygtningebaggrund. Disse elever skal, som alle andre elever, sikres personligt og fagligt udbytte af skolens undervisning. I øjeblikket er undervisningen af elever med dansk som andetsprog igen til diskussion, både hvad angår indhold og rammer. I erkendelse af at undervisningen – blandt andet af nyankomne flygtningeelever – kan være en udfordring for skoler og kommuner, og dermed også for undervisere i læreruddannelsen, sætter eftermiddagens tema fokus på dansk som andetsprog, sprogdidaktik, kultur, interkulturel didaktik og sproglig udvikling i skolens fag. Der præsenteres ny og aktuel viden på disse områder som oplæg til videreudvikling af læreruddannelsen.

Forslag til skabelon for sessionerne

14.30-14.40: Velkomst, herunder tovholders præsentation af de to oplægsholdere

14.40-15.10: Delsession A – evt. 1-2 opklarende spm

15.10-15.40: Delsession B

15.40-16.00: Spørgsmål og diskussion

Tabel 1: Sessionstitel og tilknyttede navne

Nr.	Sessionstitel	Delsession A	Delsession B
1	Etniske minoritetsbørn i skolens sociale fællesskaber	Laura Gilliam	Najla Adlouni
2	Nyankommethed og roller i skolen	Bergthora Kristjansdottir	Ulla Lundqvist
3	Sproglig diversitet og literacy	Helle Pia Laursen	Uffe Ladegaard
4	Sproglig udvikling i alle fag	Birgitte Bækgaard	Mette Vedsgaard Christensen
5	Flersprogethed i skolen	Line Møller Daugaard	Gabriele Wolf
6	Modtagelsestilbud – i skolen og i læreruddannelsens undervisning	Mette-Maria Rydén	Nina Hauge Jensen
7	Skole-hjem samarbejde	Noomi Matthiesen	Barbara Day
8	Sproglig udvikling i matematik og natur/teknologi	Rasmus Greve	Stine Kragholm & Ole Goldbech
9	Interkulturel kommunikation og tværsektorielt samarbejde	Peter Hobel	Dorthea Funder Kaas
10	Undervisning på flere sprog	Lone Wulff	Khaled Ksibe
11	Fokus på læreruddannelsen	Svend Brandt	Lene Kofoed Rasmussen
12	Traumatiserede flygtningebørn og –unge	Else Ryding	Maiken Lundgreen Rasmussen
13	Idrætsundervisning med fokus på elevernes sproglige udvikling	Ruth Mulvad og Inge Regnarsson	

Uddybende oversigt over sessioner inkl. beskrivelse af indhold

Session 1: Etniske minoritetsbørn i skolens sociale fællesskaber

1.A: Laura Gilliam

Navn, stilling, ansættelsessted	Laura Gilliam, lektor, ph.d., DPU, Aarhus Universitet
e-mail	<lagi@edu.au.dk>
Titel på dit oplæg	Etniske minoritetsbørn – betydningen af identitet, sociale strategier og etniske og religiøse fællesskaber
Uddybning af oplæggets indhold	Børns identitetsforståelser og de sociale relationer, de indgår i i skolen er centrale, når vi skal forstå børns tilgang til og deltagelse i skolen. I forhold til etniske minoritetsbørn er forståelser af etnicitet, religion og køn på spil i skolerummet og får betydning for, hvordan forskellige børn indgår i undervisningen. På baggrund af feltarbejder i forskellige multi-etniske klasser fra 0. til 9. klasse, vil jeg i oplægget diskutere interessante forskelle mellem klasserne og hvilken betydning børnenes relationer til lærere synes at have for disse.

1.B: Najla Adlouni

Navn, stilling, ansættelsessted	Najla Adlouni, færdiguddannet folkeskolelærer i dansk, matematik og madkundskab. På barsel.
e-mail	[najla-adlouni@hotmail.com]
Titel på dit oplæg	Drengene på en muslimsk friskole
Uddybning af oplæggets indhold (ca. 100 ord)	Oplægget vil tage udgangspunkt i Najla Adlounis bachelorprojekt, som er indstillet til Folkeskolens pris for bedste bachelorprojekt 2016. Oplægget vil uddybe resultaterne fra observationer og interviews på en muslimsk friskole, hvor drengene viser den samme form for manglende koncentration og interesse som i folkeskolen, hvilket kan ses som en konsekvens af lærernes måde at udøve klasseledelse på samt minoritets- og majoritetsforholdet i samfundet.

Session 2: Nyankommetid og roller i skolen

2.A: Bergthora Kristjansdottir

Navn, stilling, ansættelsessted	Bergthora Kristjansdottir, lektor ph.d., DPU Aarhus Universitet
e-mail	bekr@edu.au.dk
Titel på dit oplæg	Nyankomne børn/unge og nyankommenhed
Uddybning af oplæggets indhold	I mit oplæg vil jeg problematisere fravær af et fagfelt, der kunne italesættes som "nyankommenhed", hvor der skelnes mellem nyankomne børn og unge og de øvrige tosprogede elever, der har haft en længere skolegang i Danmark. Et sådant fagfelt vil kunne inddrage de sproglige og kulturelle erfaringer nyankomne børn og unge har gjort sig inden ankomsten til Danmark. At negligere disse erfaringer kan indebære at denne elevgruppe kommer bagud i hele deres skole- og uddannelsesforløb. Jeg vil komme med bud på indhold i fagfeltet nyankommenhed, der har fokus på: sproglige ressourcer, viden om verden og socialisering, herunder forældrenes perspektiver på deres børns skolegang, ligesom jeg også vil komme med bud

på en nødvendig lærerkompetence.

2.B: Ulla Lundqvist

Navn, stilling, ansættelsessted	Ulla Lundqvist, ph.d.-studerende, KU
Titel	At blive en dygtig elev
e-mail	[u.lundqvist@hum.ku.dk]
Uddybning af oplæg	Hvordan får man rollen som "dårlig", "dygtig" eller "favorit" elev? Når elever og lærere arbejder med fag i skolen, foregår der samtidig sociale rolledannelsesprocesser. Over tid og på tværs af sammenlignelige situationer får og tager børn forskellige elevroller. Disse sociale processer er influeret af samfundsmæssige og institutionelle forståelser af, hvad det vil sige at være en dygtig elev. I dette oplæg diskuterer jeg, hvordan rollen som den dygtige elev etableres over tid, og hvilke konsekvenser denne proces kan have.

Session 3: Sproglig diversitet og literacy

3.A: Helle Pia Laursen

Navn, stilling, ansættelsessted	Helle Pia Laursen, DPU v. Aarhus Universitet
Titel på dit oplæg	Mange dansksprogetheder – andre andetsprogsheder
e-mail	heen@edu.au.dk
Uddybning af oplæggets indhold	I folkeskolen ses en stadig stigende sproglig diversitet, der forventes kun at blive større de kommende år. Det betyder også et større spektrum af forskellige dansksprogetheder – og andre andetsprogsheder. I mange klasser spænder elevgruppen over elever med dansk som modersmål, elever, der er vokset op med dansk som en del af et større sprogligt repertoire, der består af flere sprog, og nyankomne elever, for hvem dansk er et nyt islæt i et måske allerede sammensat repertoire. Hvilke udfordringer stiller det dansk- og andre fagundervisere overfor? Og hvor finder man mulighederne for at medtænke den sproglige diversitet?

3.B: Uffe Ladegaard

Navn, stilling, ansættelsessted	Uffe Ladegaard, Lektor/ph.d.-stipendiat UC Lillebælt/Aarhus Universitet, DPU
Titel på dit oplæg	Literacy i klasser med tosprogede elever
e-mail	ufla@ucl.dk
Uddybning af oplæggets indhold	Oplægget tager udgangspunkt i det nationale forsknings- og udviklingsprojekt Tegn på sprog. Projektet er et niårigt langtidsstudie (2008-2017) af literacy i flersprogede klasseværelser som både har til formål at få indsigt i flersprogede børns møde med skriftsproget og afsøge pædagogiske muligheder for at inddrage disse børns forudsætninger og behov i læse og skriveundervisningen. I 2016 udgav vi bogen "Inspiration til literacy i flersprogede klasserum" som er et forsøg på at kondensere vores erfaringer fra projektet. I oplægget her vil jeg gå bagom denne udgivelse og bl.a. kigge på udviklingen af den didaktiske refleksionsramme som danner rammen for bogen.

Session 4: Sproglig udvikling i alle fag

4.A: Birgitte Bækgaard

Navn, stilling, ansættelsessted	Birgitte Bækgaard, Læringskonsulent i MBUL
E-mail	birgitte.baekgaard@stukuvn.dk
Titel på dit oplæg	Sproglig udvikling i Fælles Mål i alle fag
Uddybning af oplæggets indhold	Dansk som andetsprog som dimension i fagene samt faglig læsning og skrivning er under overskriften "Sproglig udvikling" skrevet ind som tværgående tema og som obligatoriske mål i alle fag i Fælles Mål. Oplægget vil give et overblik over, hvor og hvordan sproglig udvikling er skrevet ind i de enkelte fag som obligatoriske mål samt i fagenes læseplaner og vejledninger. Der vil være eksempler på, hvordan sproglige mål kan integreres med faglige mål, og hvordan sproglig udvikling som tværgående tema kan gribes an.

4.B: Mette Vedsgaard Christensen

Navn, stilling, ansættelsessted	Mette Vedsgaard Christensen, Docent, VIA UC
E-mail	mvc@via.dk
Titel på dit oplæg	Nye inspirations- og vejledningsmaterialer til undervisning i sproglig udvikling
Uddybning af oplæggets indhold	Sproglig udvikling er et tværgående tema i Fælles Mål, hvilket betyder, at faglærere i alle fag skal tilrettelægge undervisning, der tilgodeser både den faglige og sproglige udvikling hos tosprogede elever. VIA og UCC har på vegne af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling udviklet en række inspirations- og vejledningsmaterialer, der snart offentliggøres på emu.dk, og som giver viden om og inspiration til en fagundervisning, der integrerer sprog og fag. I oplægget præsenteres inspirations- og vejledningsmaterialernes videns- og teorigrundlag, og der gives eksempler på forløb og aktiviteter.

Session 5: Flersprogethed i skolen

5A: Line Møller Daugaard

Navn, stilling, ansættelsessted	Line Møller Daugaard, lektor ph.d., VIA Læreruddannelsen i Aarhus
e-mail	lida@via.dk
Titel på dit oplæg	Sproglig praksis i og omkring modersmålsundervisning i skolen
Uddybning af oplæggets indhold	Oplægget tager afsæt i min ph.d.-afhandling, hvor jeg foretager en lingvistisk etnografisk undersøgelse af modersmålsundervisning i arabisk, dari, pashto og somali, som den praktiseres i en 2. klasse på en aarhusiansk skole – med et sideblik til klassens øvrige sprogundervisning i dansk og engelsk. Jeg tegner et billede af modersmålsundervisning som en diffus og sammensat størrelse, der er resultatet af en række opfindelsesprocesser på tværs af tid og rum, og som på samme tid fremstår som et stærkt nationalt, tydeligt lokalt og iboende globalt fænomen.

5B: Gabriele Wolf

Navn, stilling, ansættelsessted	Gabriele Wolf, lektor i tysk, VIA Læreruddannelsen i Aarhus
e-mail	gawo@via.dk

Titel på dit oplæg	Fremmedsprogsundervisning som flersproget sproglaboratorium
Uddybning af oplæggets indhold	Hvordan kan flersproget håndteres i den fremmedsprogs pædagogiske praksis i den danske folkeskole? Hvilke udfordringer står vi overfor, og hvilke perspektiver tegner sig? Jeg tager udgangspunkt i et afsluttet forsknings- og udviklingsprojekt og kommer ind på de erfaringer, som vi har gjort i begynderundervisningen i tysk i en 5. klasse, hvor udgangspunktet ikke var en strikt separation af sprog (tysk, engelsk, arabisk, tyrkisk, tamil...), men derimod et ønske om at gøre fremmedsprogsundervisningen til et flersproget sproglaboratorium.

Session 6: Modtagelsestilbud – i skolen og i læreruddannelsens undervisning

6A: Mette-Maria Rydén

Navn, stilling, ansættelsessted	Mette-Maria Rydén. Pædagogisk konsulent og leder af læringscenter Dansk som andetsprog- Viborg Kommune
e-mail	mry@outlook.dk
Titel på dit oplæg	Organisering af en decentral modtagemodel
Uddybning af oplæggets indhold	Viborg Kommune nedlagde i 2013 den centrale modtagemodel, som var centreret på én skole i byen og erstattede den med en decentral model, hvor de flersprogede elever modtager basisundervisning og supplerende sprogstøtte på den distriktsskole, hvor de boligbaseret hører til. Oplægget præsenterer fordele og ulemper ved modellen set i lyset af Bekendtgørelsen for dansk som andetsprog, samt Rapport om Litteraturstudie om modtagetilbud for nyankomne elever. Rambøll/UVM okt. 2015. Oplægget giver også indblik i den lokale organisering på skolerne og læringscentrets rolle samt praksisindblik i netværksdannelse og løbende evaluering af den enkelte elevs progression og trivsel.

6B: Nina Hauge Jensen

Navn, stilling, ansættelsessted	Nina Hauge Jensen, lektor, cand.mag., Master of Language Education, VIA University College, Læreruddannelsen i Århus
e-mail	nj@via.dk
Titel på dit oplæg	Et bud på hvordan kan man klæde lærerstuderende på til undervisning af nyankomne elever/flygtningebørn
Uddybning af oplæggets indhold	Læreruddannelsen i Århus har siden LU13 trådt i kraft, oprettet specialiseringsmodul der skal klæde lærerstuderende på til at kunne undervise nyankomne elever. Baggrunden for modulet er, at den danske folkeskole skal tilbyde elever uden tilstrækkelige danskundskaber basisundervisning med henblik på at gøre dem parate til at kunne følge den almindelige undervisning. Målet med modulet er, at de studerende skal tilegne sig indsigt og faglige kompetencer i sprogtilegnelse, sprogvurdering og sprogudviklende klasserumsaktiviteter. De studerende sendes på feltarbejde på skoler i Århus, der tilbyder undervisning af nyankomne, og udvikler på den baggrund cases at arbejde videre med. Oplægget vil bla. handle om de mange valg, der skal træffes i udviklingen af

dette modul, og argumenterne for og imod disse valg.

Session 7: Skole-hjem-samarbejde

7A: Noomi Matthiesen

Navn, stilling, ansættelsessted	Noomi Matthiesen, Adjunkt i pædagogisk psykologi, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet
e-mail	noomi@hum.aau.dk
Titel på dit oplæg	Oplægget beskriver et forskningsprojekt der følger en social indsats i et belastet boligkvarter, der samler forældre (særligt etniske minoriteter) samt personale fra områdets institutioner (skole, daginstitutioner, klubber osv.) med henblik på at udvikle og styrke samarbejdet. Der vil i oplægget særligt blive lagt vægt på interview med forældre og personale der beskriver de situationer og processer, hvor de selv oplevede, at de begyndte at handle anderledes end før.
Uddybning af oplæggets indhold	Oplægget beskriver et forskningsprojekt der følger en social indsats i et belastet boligkvarter. Indsatsen

7B: Barbara Day

Navn, stilling, ansættelsessted	Barbara Day, lektor, VIA Efter og Videreuddannelse
e-mail	bada@via.dk
Titel på dit oplæg	Skole-hjem samarbejdet: Kvalificering til en ny opgave?
Uddybning af oplæggets indhold	Mange lærere giver udtryk for, at de er usikre over for at samarbejde med forældre til børn og unge med dansk som andetsprog. Hvordan kan de bedre kvalificeres til opgaven gennem læreruddannelsen? Oplægget baseres på erfaringer med efter- og videreuddannelse af lærere samt erfaringer med et valgmodul i læreruddannelsen. Det suppleres med perspektiver fra amerikansk og dansk forskning i at inddrage forældrenes ressourcer og at kvalificere lærere til at samarbejde med forældre som har erfaringshorisonter, som de ikke kender fra eget liv.

Session 8: Sproglig udvikling i matematik og natur/teknologi

8A: Rasmus Greve

Navn, stilling, ansættelsessted	Rasmus Greve Henriksen, pædagogisk konsulent, Aalborg Kommune
email	<grevrasmus@gmail.com>
Titel på dit oplæg	Sproglig udvikling i matematik
Uddybning af oplæggets indhold	Fokus på sproglig udvikling har fået en mere fremtrædende rolle i matematik med Forenklede Fælles Mål. I praksis er der imidlertid mange undervisere i matematik som ikke er opmærksomme på, at der skal arbejdes med sproglig udvikling og ej heller har de nødvendige kompetencer til det. Et eksplicit fokus på sproglig udvikling er samtidig en måde at imødekomme udfordringen med flere elever med tosproget baggrund i skolen, så der er et uforløst potentiale ved at arbejde med sproglig udvikling. Oplægget vil pege på hvordan man kan planlægge matematikundervisning som en række sprogbrugssituationer som giver eleverne mulighed for at udvikle faglige og sproglige kompetencer på samme tid og dermed arbejde med sproglig udvikling i matematik.

8B: Stine Knudsen og Ole Goldbech

Navn, stilling, ansættelsessted	Stine Kragholm Knudsen, lektor, Læreruddannelsen, UCC
email	<SKK@ucc.dk>
Navn, stilling, ansættelsessted	Ole Goldbech, lektor, Videreuddannelsen, UCC
email	OG@ucc.dk
Titel på dit oplæg	Et sprogudviklende forløb om affald og genbrug i Natur/Teknologi i 3. klasse
Uddybning af oplæggets indhold	I denne workshop tager vi udgangspunkt i et konkret sprogudviklende forløb med fokus på affald og genbrug. Forløbet bygger på elevernes egne iagttagelser og undersøgelser, og vi vil diskutere, hvordan en undervisning, der tager udgangspunkt i elevernes viden og hverdagsprog, kan støtte eleverne mod mere præcise og fagsproglige færdigheder og viden.

Session 9: Interkulturel kommunikation og tværsektorielt samarbejde

9A: Peter Hobel

Navn, stilling, ansættelsessted	Peter Hobel; lektor, ph.d.; Syddansk Universitet, Institut for Kulturvidenskaber
e-mail	<peterhobel@sdu.dk>
Titel på dit oplæg	Interkulturel kommunikation i klasserummet
Uddybning af oplæggets indhold	I mit oplæg vil jeg diskutere, hvilke muligheder der er for at etablere en forpligtende interkulturel kommunikation i klasserummet. Jeg trækker på erfaringer fra undervisningen i interkulturel pædagogik på SDU, hvor jeg diskuterer etiske og epistemiske problemer med studerende på hold med stor kulturel diversitet. Der er tale om en didaktisk fordobling, idet de studerende både gennemfører diskussionerne og reflekterer over, hvordan de kan gennemføre tilsvarende diskussioner i deres pædagogiske praksis som færdiguddannede professionelle. Mit udgangspunkt er, at et interkulturelt perspektiv er nødvendigt i alle fag, og mit kommunikationsteoretiske udgangspunkt er Jürgen Habermas' tese om, at denne kommunikation må foregå i et sekulært sprog, der dels transcenderer religiøse og kulturelle sær-sprog, dels er principielt tilgængeligt for alle. Endvidere inddrager jeg James A. Banks' tese om, at det er nødvendigt at skabe en decentring af det punkt, hvorfra man ser på og forstår verden, og hvorfra ens videnskabelsesproces starter.

9B: Dorthea Funder Kaas

Navn, stilling, ansættelsessted	Dorthea Funder Kaas, Adjunkt på Lærer- og Pædagoguddannelsen på Bornholm, UCC
e-mail	<DFKA@ucc.dk>
Titel på dit oplæg	Transformative læringscirkler - en ny nordisk og praksisorienteret voksenlæringsmodel i arbejdet med integration af nyankomne i lokalsamfundet

Uddybning af oplæggets indhold	<p>Den nordiske velfærdsstat står i en situation med et stigende antal nyankomne flygtninge, og behovet for at udvikle nye måder at tænke og handle på opstår. Transformativ læringscirkler består af praktikere - fx en skoleleder, en kommunal konsulent, en medarbejder fra asylcenteret, en socialpædagog og en frivillig - der arbejder sammen om en fælles vision: At skabe bæredygtige møder mellem flygtninge og samfundet.</p> <p>Oplægget vil omhandle cirklernes læringsteoretiske ståsteder og arbejdsformer, herunder hvordan det tværsektorielle og tværfaglige er en af læringscirkelens styrker. Workshoppen lægger også op til drøftelse af, hvordan transformativ læringscirkler kan styrke uddannelsesinstitutioners møde med flygtningekrisen.</p> <p>Nordisk netværk for voksnes læring er finansieret af Nordisk Ministerråd. Projektet afrapporterer fra erfaringer fra øerne Bornholm, Gotland og Åland.</p>
--------------------------------	--

Session 10: Undervisning på flere sprog

10A: Lone Wulff

Navn, stilling, ansættelsessted	Lone Wulff, lektor, UCC
e-mail	<LW@ucc.dk>
Titel på dit oplæg	Elevernes mange sprog som en del af fagundervisningen
Uddybning af oplæggets indhold	<p>I det flersprogede klasserum møder vi elever hvis verden bærer præg af den sproglige mangfoldighed de møder i deres hverdag. Eleverne interesserer sig for sprog – i flertal - og de positionerer sig selv og andre gennem sprog både socialt med venner og fagligt i undervisningen. I oplægget vil jeg give konkrete eksempler på hvordan elevernes sproglige ressourcer kan inddrages i den faglige undervisning i fx matematik og historie. Eksemplerne er udviklet og afprøvet i forbindelse med forskningsprojektet Tegn på sprog, tosprogede børn lærer at læse og skrive.</p>

10B: Khaled Ksibe

Navn, stilling, ansættelsessted	Khaled Ksibe, Studerende + Studentermedhjælper, Lærdansk Aarhus
e-mail	Khaled3@windows.live.com
Titel på dit oplæg	Min historie - hvordan jeg underviser i dansk
Uddybning af oplæggets indhold	<p>Jeg fortæller om min historie. Jeg snakker om mit liv før og under krigen i Syrien (jeg viser nogle billeder), hvorfor og hvordan jeg flygter til Danmark og begyndelsen i Danmark og de udfordringer jeg havde haft. Jeg snakker om mit liv nu, mit projekt "Danskundervisning med Khaled" og den Europæiske sprogpris, som jeg har vundet fornylig.</p> <p>Jeg ville også svare på spørgsmålene f.eks.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvorfor ville jeg lære at tale dansk hurtigt? • Hvorfor fik jeg idéen til at undervise i dansk på YouTube? <p>Folk må stille spørgsmål efter oplægget! :)</p>

Session 11: Fokus på læreruddannelsen

11A: Svend Brandt

Navn, stilling, ansættelsessted	Svend Brandt, studiekoordinator, UC SYD, Haderslev
---------------------------------	--

e-mail	<skbr@ucsyd.dk>
Titel på dit oplæg	Internationale studerende og herboende nyankomne flygtninge ind i læreruddannelsen.
Uddybning af oplæggets indhold	Læreruddannelsen, UC SYD, Haderslev har i 9 år haft en international linje, hvor ikke dansktalende studerende kan starte. Efter 1. år foregår studiet primært på dansk. Vi optager ca. 25-30 studerende på den internationale uddannelse pr år. Jeg vil både fokusere på hvordan vi organiserer uddannelsen, men også om forskellen på at modtage nær- og fjernkulturelle studerende. Tidligere har vi markedsført mod EU, mens vi de sidste par år også har øget fokus på herboende, nyankomne udlændinge. Det har bl.a. betyder 4 syriske studerende i år. Der er udfordringer ved at modtage udenlandske studerende, men også mange gode faglige input til alle studerende.

11B: Lene Kofoed Rasmussen

Navn, stilling, ansættelsessted	Lene Kofoed Rasmussen, adjunkt, Center for skole og læring, UCSJ, Campus Roskilde
e-mail	<lera@ucsj.dk>
Titel på dit oplæg	Forebyggelse af radikaliserings – en opgave for skolen? Og et tema i modulet Almen dannelse, KLM?
Uddybning af oplæggets indhold	Ifølge Regeringens handlingsplan om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme har skolen en vigtig opgave i den primære radikaliseringsforebyggende indsats. I et forskningsprojekt ved Center for skole og læring, UCSJ, er det til undersøgelse om og hvordan skolen kan varetage denne opgave. Med reference til undersøgelsen vil oplægget fokusere på, hvilke lærerkompetencer, dette forudsætter og lægge op til diskussion af, hvordan formålsparagraffens stk. 3 om at "forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter..." – skal fortolkes. Kan folkeskolen give eleverne en politisk dannelse, der modvirker radikaliserings og kan læreruddannelsen klæde kommende lærere på til dette?

Session 12: Traumatiserede flygtningebørn og –unge

12A: Else Ryding

Navn, stilling, ansættelsessted	Else Ryding, psykolog, specialist i børnepsykologi og psykotraumatologi. Privat.
e-mail	elseryding@gmail.com
Titel på dit oplæg	Udfordringer og muligheder for lærere i undervisningen af flygtningebørn og unge
Uddybning af oplæggets indhold	Oplægget vil tage udgangspunkt i en undersøgelse af, hvordan indvandrere og flygtningebørn og unge oplever deres trivsel i skolen - (Oasis og Institut for psykologi Kbh. Universitet. 2014) - Undersøgelsen viste at der ingen forskel var på indvandrere og danske børn, men at flygtningebørn havde signifikant flere psykiske vanskeligheder end både danske og indvandrere børn og unge. Desuden led flygtningebørnene også under at

	<p>deres psykiske vanskeligheder var skjult for deres omgivelser dvs. også for lærerne - så de fik ikke den støtte de behøvede.</p> <p>Hvorfor var så store vanskeligheder skjult for lærerne?</p> <p>Undersøgelsen pegede på flere forskellige mulige årsager. Bl.a. at lærerne og skolelederne havde meget lidt eller ingen viden om traumer og flygtninges livssituation.</p> <p>Flygtninge og flygtningebørn behandles desuden ofte ikke som en kategori i sig selv. De omtales som indvandrere, og som efterkommere af indvandrere med ikke vestlig baggrund, som tosprogede, og som personer med dansk som andetsprog. Derved forsvinder deres særlige vanskeligheder ud af den almindelig forståelse.</p> <p>De kan være brug at tilføje en dimension om især traumatiserede flygtningebørns særlige psykiske tilstand, og forstå dem også på den baggrund for at kunne støtte dem relevant i skolen.</p> <p>Lærerne har mange muligheder for at støtte flygtningebørn via egne pædagogisk metoder. Bl.a. ved at udarbejde metoder, hvor der er fokus på samvær, kropslig udfoldelse og kreative aktiviteter kombineret med viden om traumatisering.</p>
--	---

12B: Maiken Lundgreen Rasmussen

Navn, stilling, ansættelsessted	Maiken Lundgreen Rasmussen, konsulent, Center for Udsatte Flygtninge, Dansk Flygtningehjælp
e-mail	Maiken.lundgreen@drc.dk
Titel på dit oplæg	Flygtningebørn med traumer i folkeskolen
Uddybning af oplæggets indhold	<p>Oplægget tager afsæt i Center for Udsatte Flygtninges publikation fra 2016 "Flygtningebørn i folkeskolen" med særligt fokus på flygtningebørn børn og unge med traumer.</p> <p>Under oplægget vil deltagerne blive præsenteret for symptomer på traumer og PTSD.</p> <p>Vi vil i den forbindelse se på, hvad vi som undervisere skal være opmærksomme på i undervisningssituationen, samt hvordan vi kan tilrettelægge undervisningen, så den understøtter det enkelte barns behov. Herunder drøftes STROF-modellens anvendelsesmuligheder som metodisk redskab til arbejdet med disse børn.</p>

Session 13: Idrætsundervisning med fokus på elevernes sproglige udvikling

Primær målgruppe: Undervisere i idræt

13 A og B: (En samlet session på 90 minutter) Ruth Mulvad og Inge Regnarsson

Navn, stilling, ansættelsessted	Ruth Mulvad, selvstændig
e-mail	<rm@inquam.dk>
Navn, stilling, ansættelsessted	Inge Regnarsson, Lektor, Professionshøjskolen UCC
e-mail	<INRE@ucc.dk>
Titel på dit oplæg	Idrætsundervisning med fokus på elevernes sproglig udvikling
Uddybning af oplæggets indhold	<p>Oplægget har til hensigt at pege på, hvorfor elevens sproglige udvikling er vigtig i idrætsundervisningen. Undervisningen i idræt indeholder utallige af sprogsituationer, og i denne sammenhæng forsøger vi at komme med</p>

bud på, hvordan disse situationer kan give anledning til, at eleverne - uanset baggrunde - bliver givet mulighed for at tilegne sig sprog, fagsprog og begreber med det formål at øge elevernes samlede læring. Vi ønsker også med oplægget at pege på, hvordan netop dette styrker refleksionsrum og praksissamarbejdet for eleverne i idrætsundervisningen.